

Scientific journal «ECONOMICS AND FINANCE»
АГРАРЕН УНИВЕРСИТЕТ - ПЛОВДИВ

ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ПЕРСПЕКТИВИ В ГЛОБАЛНАТА КРИЗА

Събрани статии

List of journals indexed

Submitted for review in
Conference Proceedings Citation Index -
Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH)

Академично издателство на Аграрния университет
Пловдив, 2015

**Scientific journal «ECONOMICS AND FINANCE»
АГРАРЕН УНИВЕРСИТЕТ - ПЛОВДИВ**

**ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ПЕРСПЕКТИВИ
В ГЛОБАЛНАТА КРИЗА**

Събрани статии

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Проф., д-р Нели Бенчева – Зам. Ректор на Аграрен Университет, Пловдив, България
Проф., д-р Елена Паршина - Ръководител на катедра "Икономика и организация на производството", „Украински Химикотехнологичен университет”, Днепропетровск, Украйна
Проф., д-р Стела Тодорова – катедра „Регионално развитие”, АУ Пловдив, България
Доц., д-р, проф. РАЕ Светлана Дробязко - катедра "Икономика и организация на производството", „Украински Химикотехнологичен университет”, Днепропетровск, Украйна
Доц., д-р К.И. Станков – Тракийски университет, Стара Загора, България
Доц., д-р Младен Тонев – Варненски свободен университет, Варна, България

Икономическите перспективи в глобалната криза: Събрани статии. - Академично издателство на Аграрния университет Пловдив, България, 2015. - 328 с.

ISBN 978-954-517-229-8

Събиране на научни статии, публикувани на резултатите от Международната научно-практическа конференция на тема "Икономическите перспективи в глобалната криза" е научно-практическа публикация, която съдържа научни статии на студенти, специализанти, кандидати и доктори на науките, научни работници и практикуващи от Европа, Русия, Украйна и от съседни страни, както и извън нея. Статиите съдържат проучването, което отразява процесите и промените в структурата на съвременната икономика и държавна структура. Събирането на научни статии е за студенти, аспиранти, докторанти, преподаватели, изследователи, практики и хора, интересувани се в тенденциите на съвременната развитие икономическата наука.

Събиране на научни статии се реферират тълно в CAB Abstracts, EBSKO Publishing и частично в още 30 други бази данни на CAB International.

ISBN 978-954-517-229-8

© Академично издателство на Аграрния университет, Пловдив, 2015
© Scientific journal «ECONOMICS AND FINANCE», Ukraine, 2015
© Автори на статиите, 2015

**Scientific journal «ECONOMICS AND FINANCE»
AGRICULTURAL UNIVERSITY - PLOVDIV**

PROSPECTS OF ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE GLOBAL CRISIS

Collection of scientific articles

List of journals indexed

**Submitted for review in
Conference Proceedings Citation Index -
Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH)**

**Academic Publishing House of the Agricultural University
Plovdiv, 2015**

**Scientific journal «ECONOMICS AND FINANCE»
AGRICULTURAL UNIVERSITY - PLOVDIV**

**PROSPECTS OF ECONOMIC DEVELOPMENT
IN THE GLOBAL CRISIS**

ORGANISATIONAL COMMITTEE

Prof. Neli Bencheva, DSc - Vice Rector of Agricultural University, Plovdiv, Bulgaria

Prof. Elena Parshyna, Doctor Hab. in Economics - Head of the Department of Industrial Economics and Industry Engineering of Ukrainian State University of Chemical Technology, Dnepropetrovsk, Ukraine

Prof. Stela Todorova, PhD in Economics - Department "Regional development", AU, Plovdiv, Bulgaria

Assoc. Prof., Prof. of RANH Svetlana Drobyazko, PhD in Economics - Department of Industrial Economics and Industry Engineering of Ukrainian State University of Chemical Technology, Dnepropetrovsk, Ukraine

Assoc. Prof. Stankov K.I., DSc - Trakian University, Stara Zagora, Bulgaria

Assoc. Prof. Mladen Tonev, PhD - Varna Free University, Varna, Bulgaria

Prospects of economic development in the global crisis: Collection of scientific articles. - Academic Publishing House of the Agricultural University Plovdiv, Bulgaria, 2015.- 328 p.

ISBN 978-954-517-229-8

Collection of scientific articles published on the results of the International scientific and practical conference "Prospects of economic development in the global crisis" is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Russia, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern economy and state structure. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern economic science development.

The Collection of scientific articles are fully referred to in CAB Abstracts, EBSKO Publishing and partially – in other 30 databases of CAB International.

ISBN 978-954-517-229-8

© 2015 Copyright by Academic Publishing House of the Agricultural University Plovdiv
© 2015 Copyright by Scientific journal «ECONOMICS AND FINANCE», Ukraine
© 2015 Authors of the article

Bielova I.V.	PECULIARITIES OF SYSTEMIC FINANCIAL RISK REGULATION IN THE WORLD PRACTICE.....	227
Danylkiv K.P.	A ROLE OF BANK CREDITING IN INNOVATIVE DEVELOPMENT OF SMALL ENTERPRISE OF UKRAINE	231
Koverza V.S.	IMPROVEMENT OF THE USE OF BANK RESOURCES IN VIEW OF TRANSFORMATION PROCESSES.....	234
Trusova N.V.	CONCEPT FORMATION OF SYSTEM FINANCIAL POTENTIAL IN AGRICULTURAL SECTOR.....	239
5.	ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT	246
Varicheva R.V.	THE ACCOUNTING SYSTEM OF RESPONSIBILITY CENTERS IN ACCOUNTING POLICIES	246
Demkiv K.S.	THE USE OF RATING GRADE FOR ANTIQUES IN UKRAINE	250
Zhmaylova O.G.	THEORETICAL AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE ISSUE OF FORMATION AND FACTOR ANALYSIS OF FINANCIAL RESULTS	258
Mazur N.V.	DIFFERENCE BETWEEN CONCEPTS OF INTRAGROUP TRANSACTIONS AND INTRACOMPANY TRANSACTIONS	262
Oliarnyk T.Y.	THE MODELING OF ANALYSIS OF ENTERPRISES ACTIVITIES IN HOSPITALITY INDUSTRY.....	266
Shvets V.Y., Rura I.V.	ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT SERVICES OF FAMILY MEDICINE IN UKRAINE: EXPERIENCE OF REFORM	270
6.	TAXATION AND ACCOUNTING SYSTEM	277
Chekanovskyi V.P.	ECONOMIC SUMMARY AND OPERATION OF THE STATE BUDGET IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION	277
7.	SIMULATION OF REGIONAL SYSTEMS.....	282
Shabelnik T.V.	THE CONCEPT OF MODELING BUSINESS PROCESSES OF THE MARKETING-ORIENTED PHARMACEUTICAL ENTERPRISE MANAGEMENT.....	282
8.	SOCIO-ECONOMIC PROBLEMS OF REGIONAL DEVELOPMENT	291
Havierniková K., Janský B.	CLUSTERS AND REGIONAL DISPARITIES ...	291
Marets O.R., Vilchynska O.M.	TRENDS OF SOCIO-ECONOMIC CHARACTERISTICS OF UKRAINIAN HOUSEHOLDS	299
Olvinskaya J.O.	SMALL BUSINESS DEVELOPMENT IN THE REGIONS OF UKRAINE.....	304
9.	MANAGEMENT AND MARKETING	310
Kovinko E.N., Sokoluk K.Yu., Bomco V.D.	SYSTEMATIC APPROACH TO MARKETING PLANNING COMMUNICATION ACTIVITIES OF THE ENTERPRISE.....	310

6. Закон за правото на рязане на монети в Княжеството, ДВ бр.49/1880;
7. Устав на БНБ, приет от III обикновено Народно събрание, БНБ (сборник документи) т.3 (1915-1929), Главно управление на архивите, София, 2001;
8. БНБ, 120 години българска Народна Банка (1879-1999), София, 1999;
9. БНБ (сборник документи) т.3 (1915-1929), Главно управление на архивите, София, 2001;
10. Закон за банките, ДВ бр.302 /1947;
11. Правилник за банките ДВ бр.102 /1982;
12. Постановлени №33 за преустройство в банковата система, ДВ бр.46/1987;
13. БНБ, 120 години българска Народна Банка (1879-1999), София, 1999;
14. Томева М., Д. Добрева, Валутен и митнически контрол, Ценов, Свищов, 2006;
15. Златарев Ем., Валутно законодателство на България, Сиела, С., 1995;
16. Закон за Българската Народна Банка, ДВ бр.50/1991;
17. Стоянов Евг., Няколко въпроса на валутния контрол, Флат, Бургас, 2013.

Bielova I. V.

PhD, Associate Professor

SHEI "Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine"

PECULIARITIES OF SYSTEMIC FINANCIAL RISK REGULATION IN THE WORLD PRACTICE

Бєлова І. В.

к.е.н., доцент

ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ СИСТЕМНОГО ФІНАНСОВОГО РИЗИКУ У СВІТОВІЙ ПРАКТИЦІ

The article is about the peculiarities of systemic financial risk regulation in different countries of the world. The main approaches for systemic financial risk are identified: according to the factors of risk occurrence, inclusion into the system of securities regulation, depending on the contribution of financial institution in the systemic risk formation, regulation of systemically important financial institutions, regulation of shadow banking.

Keywords: *systemic financial risk, systemic financial risk regulation, systemically important financial institutions, financial crisis.*

У статті досліджено особливості регулювання системного фінансового ризику у країнах світу та виокремлено основні підходи до регулювання: залежно від факторів виникнення ризику, включення до системи регулювання ринку цінних паперів, залежно від участі фінансової установи у формуванні системного ризику, регулювання системно важливих фінансових інститутів, регулювання тіньового банківництва.

Ключові слова: *системний фінансовий ризик, регулювання системного фінансового ризику, системно важливі фінансові інститути, фінансова криза.*

Світова практика засвідчує наявність значної історії розвитку та перебігання системних кризових явищ у різних країнах та регіонах світу. При цьому, реалізація системних ризиків щоразу гостро ставить питання про застосування ряду відповідних регуляторних процедур для нівелювання занадто жорстких їх проявів та зменшення негативних наслідків для економіки та фінансової системи країни. В даному випадку національні та міжнародні регулятори намагаються впроваджувати нові регуляторні заходи та інструменти задля контролю та нагляду за системними ризиками. Зважаючи на це, у світовій практиці існують різні підходи до регулювання системного ризику, що вимагає здійснення детального дослідження даного питання.

Дослідивши існуючі підходи до регулювання системного фінансового ризику у країнах світу, можемо сформулювати основні тенденції та напрямки дії регуляторів у цьому напрямку:

- залежно від факторів виникнення ризику;
- включення до системи регулювання ринку цінних паперів;
- залежно від участі фінансової установи у формуванні системного ризику;
- регулювання системно важливих фінансових інститутів;
- регулювання тіньового банківництва.

Так, В. Ачарія [1] у своєму дослідженні аспектів макропруденційного регулювання та системних ризиків, виділяє дві причини необхідності регулювання системного ризику:

- присутність відмінностей між фінансовими інститутами;
- неявні (приховані) державні гарантії.

У першому випадку автор відзначає, що системний ризик за своєю природою є негативним наслідком діяльності кожного фінансового інституту в системі. Кожен індивідуальний інститут піклується про недопущення власного банкрутства, проте не колапсу системи в цілому. Як результат, він може накопичувати неліквідні активи, інвестувати ресурси в занадто ризикові активи або концентрувати ризики в окремих активах тощо, при цьому управляючи ризиками всередині установи та не замислюючись над можливим їх перетіканням та розгортанням у системі.

У другому випадку під неявними (прихованими) державними гарантіями розуміється:

- надання гарантій корпораціям та банкам у власності держави, що дозволяє їм працювати неефективно за рахунок у тому числі витрат інститутів у приватній власності;
- страхування депозитів фінансових інститутів здійснюється у розмірі, що не відповідає їх участі в утворенні системних ризиків;
- поняття «занадто великі, щоб збанкрутувати» призводить до схильності фірм та інститутів бути занадто великими та залежними від запозичених коштів;
- діяльність «занадто пов'язаних, щоб збанкрутувати» інститутів створює ризик невиконання сторонами своїх зобов'язань;
- «занадто багато, щоб збанкрутувати» - спонукає фірми до прийняття на себе системних ризиків у значних обсягах.

В аспекті регулювання системного ризику В. Ачарія [1] наголошує на тому, що інтенсивність регулювання повинна базуватися на обсягах участі конкретного інституту в генерації системного ризику, тому повинна встановлюватися відповідна плата та вимоги. До переваг такого підходу автор відносить те, що підхід:

- стимулює регуляторів та фінансові фірми відкрито управляти системним ризиком;

- зменшує ризик «недоброзичливості», оскільки створює стимули для фінансових інститутів не сприяти появі системного ризику;
- зменшує проциклічність реалізації ризиків;
- ґрунтується на заходах та інструментах, які є прийнятними та зрозумілими для суб'єктів приватного сектору.

Зокрема, дослідник пропонує три підходи до макропруденційного регулювання системного ризику: вимоги до капіталу (Базель II з урахуванням системного ризику), «оподаткування відмінностей» між фінансовими інститутами (на основі методології Федеральної корпорації зі страхування депозитів), обмеження левериджу та урегулювання зважувань на ризик.

Серед основних факторів (джерел) виникнення системного ризику науковці [2] виділяють:

- загальна схильність до утворення цінових бульбашок на активи;
- забезпечення ліквідності та неправильне ціноутворення на активи;
- відсутність рівноваги та паніка на ринку;
- ефект зараження;
- зростання державного боргу;
- валютні дисбаланси у банківській системі.

У той же час, активно розглядається питання щодо зв'язку системного ризику з регулюванням ринку цінних паперів у країні. Науковці [3] стверджують, що поступовий розвиток фінансових ринків, особливо у високо розвинутих країнах, призводить до того, що системний ризик все більше тяжіє до регулювання ринку цінних паперів та операцій з ними. При цьому, в багатьох країнах світу концепція «системного ризику» не інтегрована в законодавство по регулюванню цінних паперів, тому наголошується на тому, що хоча б такі заходи з регулювання системного фінансового ризику, як зменшення наслідків реалізації ризику та його моніторинг, мають бути включені до системи регулювання операцій з цінними паперами та відповідного ринку.

Технічний комітет Міжнародної організації комісій з цінних паперів [4] також розглядає питання регулювання та зменшення системного ризику через призму впливу регуляторів ринку цінних паперів, зокрема визначає інструменти та заходи, які можуть використовуватись ними для ідентифікації, моніторингу, зменшення та управління системним ризиком.

За твердженнями окремих науковців та практиків системно важливі фінансові інститути (СВФІ) стали однією з причин поширення недавньої світової фінансової кризи, а тому вони складають окремий напрямок регулювання системного фінансового ризику в країні.

Зокрема, виділяють наступні підходи та заходи регулювання СВФІ: невідкладна допомога, обмеження розміру фінансової установи, обмеження обсягу та видів операцій фінансових інститутів, встановлення підвищених вимог пруденційного регулювання СВФІ, мінімізація ефекту спіралі, ліквідація великої пов'язаної установи [5].

Забезпечення ефективного нагляду за СВФІ в країні є одним із заходів недопущення появи системних ризиків. Особливо важливого значення набуває чітке визначення зобов'язань та незалежності суб'єктів регулювання СВФІ, а також їх ресурсне забезпечення.

Слід відзначити, що окрему увагу в аспекті регулювання системного ризику дослідники та практики приділяють розвитку тіньового банківництва, яке є суттєвим фактором системного ризику у фінансовій сфері.

Світова фінансова криза 2007-2009 рр. показала, що саме значна частина тіньової банківської системи, зокрема інвестиційні банки та фонди короткострокових інвестицій, опинилася у скрутному фінансовому становищі та потребувала допомоги. Оскільки ринок нерухомості починаючи з 2007 р. впав, більшість цін на кредитному ринку знизилася, то вартість активів у розпорядженні «тіньових банків» суттєво зменшилася, поставивши питання про платоспроможність цих інститутів та створивши передумови для реалізації системного ризику.

Сьогодні виділяють наступні можливі підходи для зменшення імовірності формування системного ризику у тіньовій банківській системі:

- гарантувати короткострокові зобов'язання тіньового банківського сектора під час системної кризи;
- залишити тіньову банківську систему без захисту, попередньо створивши бар'єрний механізм для зв'язків з «тіньовими» фінансовими інститутами у період системної кризи;
- ліквідувати можливості обходити вимоги регуляторів [6, 7].

Таким чином, можемо стверджувати про наявність у світовій практиці значного кола підходів до регулювання системного ризику у фінансовій системі. Складність та особливості кожного підходу визначають спектр інструментарію, який може бути застосований регуляторними органами. В цьому аспекті все більше дискусій зосереджується навколо питання організації та формування ефективного органу регулювання системного ризику в країні, варіантів якого може бути також досить багато.

Відзначимо, що сьогоденні підходи до регулювання системного ризику тяжіють до побудови системи нагляду та регулювання за всією фінансовою системою в країні, поступово відходячи від практики нагляду за окремими фінансовими установами.

Література:

1. Acharya, V. V. Systemic Risk and Macro-Prudential Regulation / V. V. Acharya // New York University Stern School of Business, Center for Economic Policy Research (CEPR) & National Bureau of Economic Research (NBER). – 2011. – 59 p.
2. Allen, F. Systemic Risk and Macroprudential Regulation / F. Allen, E. Carletti // Chapter 13 in The Global Macro Economy and Finance, IEA Conference Volume 150-III, edited by F. Allen, M. Aoki, J. Fitoussi, R. Gordon, N. Kiyotaki, and J. Stiglitz. – 2011. – 33 p.
3. Anand, A. Is Systemic Risk Relevant to Securities Regulation? / A. Anand // University of Toronto Law Journal. – Vol. 60. – 2010. – 41 p.
4. Mitigating Systemic Risk: A Role for Securities Regulators / Technical Committee of the International Organization of Securities Commissions // Discussion Paper. – 2011. – № 1. – 69 p.

5. Labonte, M. Systemically Important or «Too Big to Fail» Financial Institutions / M. Labonte // CRS Report. – 2014. – 61 p.
6. Tarullo, D. K. Shadow Banking and Systemic Risk Regulation / D. K. Tarullo // Americans for Financial Reform and Economic Policy Institute Conference, Washington, D.C. – 2013. – 18 p.
7. Acharya, V. V. A Theory of Systemic Risk and Design of Prudential Bank Regulation / V. V. Acharya // Journal of Financial Stability. – 2009. – Vol. 5, No. 3. – pp. 224–225.

Danylkiv K.P.

PhD, Assistant Department of Finance

*Education and Research Institute of Enterprise and Perspective Technologies
National University «Lviv politekhnika», Ukraine*

A ROLE OF BANK CREDITING IN INNOVATIVE DEVELOPMENT OF SMALL ENTERPRISE OF UKRAINE

The role of the bank crediting is considered in development of small enterprise in Ukraine. Found out the basic features of crediting of small enterprise structures. Analysed problems of crediting of small business entities.

Keywords: *small enterprise, innovative development, bank lending, lending to small businesses.*

The financial and credit elements play a vital role among other the regulatory components, especially in the development of innovative small businesses. A small business is accurately regarded as one of the major factors in the economic system, due to the need to ensure social and economic stability in the country and production efficiency.

In regards to the dynamic development of modern society, the main focus of stimulating growth of small businesses is an innovative development that involves the use of innovative advanced technologies; the transition to high-tech products and the development of structure for the implementation of administrative decisions in innovation. The current state of the national economy requires intensive innovation, effective organization process in research and development, innovation, as well as strategic innovation management in every small business. To strengthen its position in the market and effective innovating sector, small businesses are forced to seek new sources and forms of investment and to form an adequate credit system for their financial support.

One of the most common ways to support innovation activities per small businesses relies on bank loans. Loans to commercial banks serve an important financial tool to stimulate and encourage innovation, as well as further the need to repay the loan within the limited time period forcing the borrower to accelerate the innovation process.

Unfortunately, the credits are often not utilized to their full potential by the company due to a high level of interest rates on bank loans (Figure 1), mostly current and short-term bank liabilities, the big credit risk, interest rate risk, and low liquidity regarding rightful commodities. By analyzing the data illustrated in Figure 2, we can say that during 2007-2012 there is steady increase of average interest rates on credits granted to small businesses in Ukraine, namely by 5.6 percentage growth over a five year period from 2007 to 2012.

**Scientific journal «ECONOMICS AND FINANCE»
АГРАРЕН УНИВЕРСИТЕТ - ПЛОВДИВ**

**ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ПЕРСПЕКТИВИ
В ГЛОБАЛНАТА КРИЗА**

Събрани статии

Научни редактор:
Доц., д-р, проф. РАЕ Светлана Дробязко

Отговорен редактор
Таня Цветковска

Pre-printing
Antoaneta Slavova

Формат 60x84/16
Печатни коли 26,0
Циркулация 300 копия

Академично издателство на Аграрния университет
Пловдив, 2015

ISBN 978-954-517-229-8

Scientific journal «ECONOMICS AND FINANCE»
AGRICULTURAL UNIVERSITY - PLOVDIV

**PROSPECTS OF ECONOMIC DEVELOPMENT
IN THE GLOBAL CRISIS**

Collection of scientific articles

Science editor:
Ph.D. in Economics, Associate Professor, Professor of RANH
Svetlana Drobyazko

Executive Editor
Tanya Tsvetkovska

Pre-printing
Antoaneta Slavova

Format 60x84/16
Quires 26,0
Circulation 300 copies

Academic Publishing House of the Agricultural University
Plovdiv, 2015

ISBN 978-954-517-229-8